

HALİKARNAS BALIKÇISI

Denizin Çağırışı

öyküler

BİLGİ YAYINEVİ

İÇİNDEKİLER

<i>Hoşbulduk Selim Dede</i>	7
<i>Lebip Bey'in Balıkçılığı</i>	17
<i>Merhaba Kaptan, Merhaba!..</i>	26
<i>Koca Orfoz</i>	35
<i>Denizin Çağırışı</i>	44
<i>Deprem</i>	54
<i>Denizin Oğlu</i>	67
<i>Denizkızı Adası</i>	78

HOŞBULDUK SELİM DEDE

Açıklarda yapayalnız kalan her denizcinin yüreğinde çocuk, kardeş ve arkadaş sevgisi; insan yokluğundan, hep canlı yaratıklara bağlanır. Yaradılıştan insan sevgisiyle doğmuş, çocuklarını yitirmiş olan Hoşbulduk Selim Kaptan'da bu duygu, öteki denizcilerden çok daha fazlaydı.

Selim Kaptan, insandaki bu eğilimin hayvanlarda da az çok bulunduğunu biliyordu. İşte bu yüzden, Kocakaya Adası'ndaki bir martıyı kendisine deniz yoldaşı edinmişti.

Martının garipsi sesi içini karıştırıyor, ölmüş olan çocuklarının özlemini uyandırıyor. Hoşbulduk Selim Kaptan, onu "nâ! nâ! nâ!.." diye çağırınca, mutlaka gök ya da deniz maviliklerinde ak bir nokta olarak peydahlanır, ağara ağara gelir; omuzuna konar, gözlerini bu yaşlı balıkçıya çevirerek onunla göz göze kalırdı. Kuş sanki uzak geçmişlerin, uzak bilinmeyenlerin derinliğinden bakardı

da, “Aramızda hısımlık yok mu sanıyorsun? Sen de benim gibi garip bir deniz kuşusun!” der gibi olurdu.

Ne var ki, “Alışveriş miskalla,¹ dostluk kantarla”² deyip, tam tersine ticareti kantarla yapan, dostluğu da dirhemle satan bir dünyada Selim Dede, dostluğu da ticareti de kantarla yapa yapa, sermayeyi kediye yükledi.

Karısına;

“Sen merak etme, ben hem bizim, hem evimize aldığımız öksüz çocukların, hem de kedi köpeğin nafakasını balıktan çıkarırım” demişti.

Ama aradan çok geçmeden karısı da ne olduğu anlaşılmayan bir hastalığa tutuldu. Bodrum’da o zamanlar doktor da, eczane de olmadığından, zavallı kadın çırpına çırpına öldü gitti. O da üç çocuğunun yanına gömüldü.

Hoşbulduk Selim Dede hem balık tutmayı, hem yemek pişirmeyi tek başına beceremiyordu. Çocukları dağıtmak da nefesine (kişiliğine) ağır geliyordu. Birçoğu denizci, dal-

1) Miskal: Bugünkü ölçüyle 4,5 grama eşit bir ağırlık ölçü biçimi.

2) Kantar: Üzerinde kiloları gösteren rakamlar yazılı bir sapı, bu sap üzerinde hareket eden bir topu, tartılacak şeyi kaldırmaya yarayan iki zinciri bulunan tartı aracı. Ölçü olarak 56.452 kg.

gıç yetişmişlerdi. Onlar ayrılıp, başlarının çaresine bakıyorlardı. Ötekilerin karınlarını doyurmak için evini, Danacıların Hanife'ye sattı. Elinde kayığından başka, bir çulu kalmıştı. Çulu, Tepecik Camisi avlusunda duran köhne bir teknenin kulübemsi dumbuçosuna³ taşıdı. Burada yaşamaya başladı ve çok geçmeden de hastalandı.

Selim Dede gözlerini açınca, aklına Kocakaya Adası'ndaki martı geldi. Aradan ne kadar zaman geçtiğini bilmiyordu. Oysa martı, hemen her gün, Selim Dede'nin "nâ!.. nââ!.." diye kendisini çağırmasına alışmıştı. Martının kendisini özlemiş ve üzülmüş olacağını düşünerek, dumbuçosundan çıkıp sandala atladı; acı bir istekle küreklere sarıldı. Çok yoruldu ama Kocakaya Adası'na vardı.

Adayı firdolayı dolaştı, başını yukarıya çevirip "nâ! nââ!" diye, martı sesi taklit ederek bağıra bağıra sesi kısıldı. Ne var ki martı gelmiyordu da, gelmiyordu.

Selim Dede, son bir çabayla sesini toplayıp yine ünledi. Adanın ta yukarı-

3) Dumbuço: Kayığın kışındaki küçük kulübemsi yapı.

larından martının “nâ! nâ!” diye cevap veren sesini duyar gibi oldu. Ses öylesine ince ve öylesine uzaktı ki; bu gerçekten martının ötüşü müydü, yoksa özlenen bir çağrışın düşü müydü, bilemedi. Hoşbulduk Kaptan yine bağırdı. Can kulağıyla dinledi. Yalnız dalgaların inleyişi vardı. Hoşbulduk Selim Dede, kolu dizi titreyerek yarları tırmanmaya başladı.

Martı, yirmi günden beri yumurtalarının üzerine sıcak sıcak yayılmıştı. Onları, ateş gibi yanan sevgisiyle canlandırmaya çalışıyordu. Gövdesindeki çocuğun oynadığını duyan insanoğlu anası, kendisinde çarpmakta olan çifte yürekten cesaret alır. Oysa, bağrına taşlar basarcasına yumurtaları basan martının yüreği, bir yavru için iki kez loğusa olduğu halde, hep yapıyılmaz olarak çarpar!

Dört yumurta içinde dört martı yavrusu, kapalı gözler ardında düşler görüyordu. Daha yumurtaları bile delinmemişti ama yüreklerinin kulağı günlerdir, denizin sesine açılmıştı. Dalgalar, adayı temelinden sarsarak gürledikçe, yumurta içindeki martı yavrularının yürekleri, binlerce

yüzyıldan beri süregelen bir çınlayışla daha, daha hızla çarpıyordu. Artık nerdeyse, gözler güneşte, kanatlar gökte, kasırgaları aşacaklarını biliyorlardı. İşte bu bilgiyle yumurtaların içinde ötüyorlar, öttükçe de analarını sevinçten çıldırtıyorlardı!

Tam o sırada ana martı Hoşbulduk Selim Dede'nin sesini duydu. Ona cevap verse yavrular ürküp susacaklardı. Ama martı, kendisini daha fazla tutamadı ve "nââ!..." diye sesini kapıp koyuverdi. İşte, Selim Dede'yi, "Duydum mu, yoksa bana mı öyle geldi?" diye düşündüren, bu çağırıştı...

Martının ötüşü çınlayınca, oralarda dönüp duran bir yırtıcı kuş, hemen ona doğru yollandı. İşte o zaman, denizin apak doğurucusu, yaralıymış gibi çırpınarak, kendisini yerden yere çarparak, bir kanat ve tüy kargaşalığı halinde kayanın kovuğundan çıktı. Hava canavarıyla çarpışacak kancalı gagası, pençeleri yoktu! Debelene debelene yuvasından uzaklaşıyordu ki, alıcı kuşa, kolaylıkla yakalanıp parçalanabileceği sanısını versin... Kendi canını vererek civcivlerinin canlarını kur-

taracaktı. Kartal, kara bir pençe ve gaga girdabı halinde martının üstüne çullandı. Çırpınan beyaz tüyler kanlara, et parçalarına belendi...

Aradan çok geçmeden çalılar çatırdadı, ayrılan dallar arasından Selim Dede göründü. Eline koca bir taş alıp davrandı. Ne var ki iş işten geçmişti!..

Martının gözleri sönerken, Selim Dede'ye, "Sen de benim gibi yoksul, garip bir deniz kuşusun..." dermiş gibi oldu.

Doğdu doğalı açık denizlerde kuşlarla, balıklarla yaşamış olan yaşlı kaptan, onların huyunu suyunu, bu arada, ana martıların, yumurtalarını ya da yavrularını tehlikeden kurtarmak için kendilerini feda etmekten çekinmediklerini pek iyi biliyordu.

Yaşlı ve hasta kaptan yuvayı bulup, yavruları ak kıllı koynuna bastı... Ertesi gün yumurtalardan turuncu bacaklı, ak pamuk yumakları çıktı. Dedenin avuçları, içleri sıcak sıcak çarpan tüylü yüreklerle doldu.

Martı yavruları, uçurumun tepesinden bakışlarına siftah olarak yaylım ve-

riyorlardı. Veriyorlardı ama gökler bomboştu, sessizdi. Haniydi uçurumun tepesinden, yükseklerden çınlayarak yavrulara kanada binmek cesaretini verecek olan ana martının çağırışı?

Hoşbulduk Selim Dede beş-altı gün uğraştı, ağzında çiğnediği balıkla besledi, koynunda barındırdı, ısıttı. Bu uğurda susuz kaldı, uykusuz kaldı ama onları bir türlü uçuramadı. Oysa yavruların kanatlarının uç tüyleri, rüzgâr ararcasına uzamıştı.

Selim Dede, uçurumun tepesinde, yavruları uçmaya alıştırmak için, kollarını kanat gibi kullanıyor, hoplayıp zıplayıp çırpınıyordu. Özleyişine denk kanatları olsaydı, yavrular çoktaan kanat alevi halinde göklere harlarlardı...

Altıncı ya da yedinci günün akşamıydı. Selim Dede, sabahtan beri çabalayıp yırtınmıştı ama yavrular bir türlü kanatlarına güvenememişlerdi.

Gün batarken, Hoşbulduk Kaptan, uçurumun kıyısınca dizili duran dört yavruya baktı. Onların gözleri, gurubun kızıl yansımalarıyla yanıyordu. Renkler, bentlerini yıkmış büyük sular gibi gürlüyorlar-